

St.prp. nr. 77

(2002–2003)

Om samtykke til at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD)

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 13. juni 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Denne proposisjonen omhandler forhandlingene om den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD). Størrelsen på påfyllingen og byrdefordeling mellom giverlandene er blitt fastsatt gjennom forhandlinger mellom medlemslandene og IFAD. For Norges del ble resultatet et bidrag på 25 208 000 dollar (194 691 467 kroner), som skal innbetales i løpet av årene 2004 til 2006. For den sjette kapitalpåfyllingen i IFAD er omregningskursen til nasjonal valuta fastsatt til å være den gjennomsnittlige vekselkursen for perioden fra 1. april til 30. september 2002. For Norges del innebærer dette en kurs hvor 1 USD tilsvarer NOK 7,7234. Tilskuddet til IFAD vil bli belastet programområde 03 Internasjonal bistand. Som vedlegg følger Bidragene til den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD).

2 Bakgrunn

IFAD er FNs internasjonale fond for jordbruksutvikling. Fondet tilbyr lån på gunstige vilkår til tiltak som tar sikte på å øke levestandarden for fattige befolkningsgrupper på landsbygda.

IFAD opererer med tre former for utlån: a)

utlån på særdeles gunstige vilkår, hvor lånene er rentefrie, men har et administrasjonsgebyr på 0,75 pst. og tilbakebetales over 40 år, b) utlån som har en variabel rente tilsvarende 50 pst. av renten på Verdensbankens lån og som tilbakebetales over 20 år, og c) utlån på ordinære vilkår som har en variabel rente tilsvarende renten på Verdensbankens lån og som tilbakebetales over 15 til 18 år. Betingelsene for det enkelte lån fastsettes i forhold til låntagerlandets brutto nasjonalinntekt og kredittverdighet. I 2001 utgjorde utlån på særdeles gunstige vilkår 82,8 pst. av totalt utlånsvolum.

Historisk sett har i overkant av en tredjedel av IFADs regulære midler gått til Afrika sør for Sahara. En tredjedel av midlene har vært brukt i Asia, mens resten har vært tilnærmet likt fordelt mellom Latin-Amerika og Midtøsten/Nord-Afrika. I 2001 utgjorde utlån under IFADs regulære programmer til prosjekter i Afrika 43,1 pst. De fleste utlån til afrikanske land er på de gunstigste vilkår. Årlig antall nye prosjekter ligger på omlag 30.

IFAD har 162 medlemsland. Det høyeste beslutningsorganet er det årlige rådsrådet, som består av guvernører fra hvert medlemsland. Mellom de årlige rådsrådene ledes fondet av et styre på 18 faste medlemmer og et tilsvarende antall varamedlemmer med møte- og talerett. Styret møtes tre ganger i året.

IFADs medlemsland er inndelt i tre kategorier

eller listegrupper: Liste A (de rikeste medlemslandene, OECD-land), liste B (oljeproduiserende utviklingsland, OPEC-land) og liste C (de fattigste medlemslandene, låntagerland). De tre listegruppene har henholdsvis åtte, fire og seks styremedlemmer og varamedlemmer.

IFAD er en liten organisasjon med 3–400 ansatte, eksklusive sekretær- og andre støttefunksjoner. Hver landgruppeansvarlig (Country Portfolio Manager) er stasjonert ved hovedkvarteret og dekker en gruppe land som besøkes med jevne mellomrom. IFAD er aktiv i 118 land, og har i gjennomsnitt et nytt lån til det enkelte land hvert 6. år.

IFADs målgruppe er først og fremst de som ikke selv eier jord, småbønder i marginale jordbruksområder, fiskesamfunn, urbefolkning og nomadegrupper. Til grunn for IFADs virksomhet ligger at de fattige selv skal settes i stand til å unnslipe fattigdom. Spesiell vekt legges på å styrke kvinnenes økonomiske deltakelse og å ivareta deres behov.

IFAD har en helhetlig tilnærming til utvikling på landsbygda. En stor del av prosjektene er knyttet til økning av landbruksproduksjon, med særlig sikte på å bedre egen matvaresikkerhet, bedret husdyrhold, tilgang på kreditt samt distriktsutvikling og vanningsanlegg. IFAD tar ofte utgangspunkt i små banebrytende aktiviteter og pilotprosjekter. Etter hvert som prosjektene når sine mål, utvikles og utvides de gradvis, som regel i samarbeid med andre utviklingsinstitusjoner. IFAD er ikke selv et implementerende organ, men jobber gjennom andre organisasjoner (nasjonale og lokale offentlige institusjoner, frivillige organisasjoner, andre FN-organisasjoner og multilaterale finansinstitusjoner). De fleste prosjekter som IFAD deltar i er ikke fullfinansiert av IFAD, men samfinansieres av ulike bilaterale og multilaterale givere. Dette innebærer at IFAD kan bidra med ekspertise og prioriteringer i prosjekter hvor andre givere bidrar med midler. En slik måte å organisere virksomheten på er avgjørende for at IFAD skal kunne oppnå en størst mulig utviklingseffekt. I tillegg til å spre kunnskap, fremmes samarbeid mellom ulike aktører på giversiden.

3 Forhandlingene om IFAD VI

Forhandlingene om den femte kapitalpåfyllingen ble innledet i februar 2002 og avsluttet i desember samme år.

I motsetning til hva som er tilfellet i enkelte andre multilaterale finansinstitusjoner, deltar alle medlemslandene, også mottakerlandene, i påfyl-

lingsforhandlingene i IFAD. Av praktiske hensyn utpeker de ulike listegruppene talsmenn som fremfører koordinerte posisjoner på vegne av de respektive landene. Norske forhandlingsposisjoner ble derfor i stor grad behandlet i liste A-gruppen og fremført gjennom denne gruppens talsmann. Norge var vertskap for et av forhandlingsmøtene i liste A-gruppen høsten 2002.

Da man ble enige om en femte kapitalpåfylling av IFAD i 2000, ble det som en del av forhandlingene utarbeidet et omfattende strategisk dokument hvor føringer ble lagt for IFADs virksomhet. Utgangspunktet for en sjette kapitalpåfylling var derfor primært å videreføre og forsterke de politiske retningslinjene fra den femte påfyllingen. I tråd med rammeverket for IFAD V, la IFAD i forhandlingene om en sjette påfylling vekt på å øke utviklingseffekten av sin virksomhet, samarbeid med andre aktører og aktiv deltagelse i PRSP-prosessen. Det ble også lagt vekt på at IFADs katalytiske effekt må styrkes ytterligere. Videre var man opp-tatt å legge Tusenårsmålene til grunn for IFADs virksomhet, og definere institusjonens rolle i arbeidet for å nå disse.

Fra norsk side var den grunnleggende holdning at IFADs politikk og strategier, som resultat av forhandlingene om IFAD V, synes å være på plass. Hovedutfordringen fremover er å sikre at politikk omsettes i praktiske resultater på feltnivå. Dette innebærer at IFAD må intensivere arbeidet med å etablere funksjonelle oppfølgings- og rapporteringssystemer. I den sammenheng understreket vi behovet for at slike systemer sikrer at likestilling ivaretas i alle deler av organisasjonen og i alle ledd av virksomheten.

Det foreligger en rapport fra forhandlingene, «Enabling the Rural Poor to overcome their Poverty», som redegjør for diskusjonene og forhandlingsresultatet. Under forhandlingene var det spesielt to temaer som førte til omfattende diskusjoner, nemlig resultatbasert ressursallokering og IFADs tilstedeværelse på feltnivå.

3.1 Resultatbasert ressursallokering

I løpet av de siste årene har det vært rettet stor oppmerksomhet mot hvilke forhold som må ligge til rette for at bistandsmidler skal ha den ønskede effekt. Dette har sitt utspring blant annet i at forskning viser at et lands styresett og generelle politiske klima har stor innvirkning på hva slags resultater utviklingssamarbeidet gir. Både Verdensbankens fond for de fattigste landene (IDA), Den afrikanske utviklingsbanken og Den asiatiske utviklingsbanken har utviklet spesielle systemer for å

sikre at ressurser i større grad allokeres til land der forholdene ligger til rette for at ressurstilgang omsettes i økonomisk utvikling og fattigdomsreduksjon.

USA satte som krav for sin deltagelse i den sjette kapitalpåfyllingen at IFAD etablerer et tilsvarende system. Samtidig som det var bred enighet om at man må ta hensyn til politiske forhold og rammeverk, var mange opptatt av at fattige mennesker i land med et dårlig politisk klima og svake institusjoner ikke må ekskluderes. Nettopp i slike land er IFADs arbeid med å bygge opp og styrke institusjoner drevet av fattige for fattige viktig. IFAD arbeider i motsetning til de fleste andre multilaterale finansinstitusjoner, med prosjekter på mikronivå – med mobilisering av fattige befolkningsgrupper i utviklingsprosessen og kvinners situasjon på landsbygda. IFAD er på denne måten komplementær til andre institusjoner og kan bidra til systemendring nedenfra.

IFAD selv stilte seg under forhandlingene positiv til etableringen av et system for resultatbasert allokering og kunne vise til analyser som viser at land som har sunn politikk allerede i dag får relativt mer støtte fra IFAD – og i større grad programstøtte.

Medlemslandene ble enige om at det skal utarbeides et system for resultatbasert allokering av IFADs ressurser, men at dette systemet må skreddersys for IFAD med utgangspunkt i institusjonens spesielle mandat og rolle. Det ble opprettet en arbeidsgruppe, hvor Norge er medlem, som skal legge frem et forslag til et slikt system på styremøtet høsten 2003. Planen er at et resultatbasert system for ressursallokering skal tre i kraft i 2004.

3.2 IFADs tilstedeværelse på landnivå

Et annet tema som preget forhandlingene, var IFADs tilstedeværelse på landnivå. Økt fokus på landnivå i det globale utviklingssamarbeidet, større vekt på policydialog og programstøtte fremfor prosjektstøtte, aktualiserer temaet. Storbritannia mente at IFAD ikke er synlig i felt, noe de anså for å være et problem. Andre var bekymret for IFADs evne til å delta i PRSP-prosessen når de ikke til daglig er tilstede på feltnivå.

De fleste var enige om at tilstedeværelsen i felt må styrkes, men mente samtidig at dette ikke må bety at IFAD skal etablere egne kontorer på landnivå. IFAD har en liten administrasjon og arbeider primært gjennom andre organisasjoner. Fra norsk side var vi opptatt av at det ikke er et poeng i seg selv at IFADs flagg er synlig i den nasjonale policy-

dialogen, men at IFADs fremste oppgave må være å styrke de fattiges egen evne til selv å delta i PRSP-prosessen.

Medlemslandene ble enige om å etablere en arbeidsgruppe som skal ha ansvaret for at det gjennomføres en analyse i 15 land hvor IFAD har et relativt tungt program, med tanke på å vurdere alternative måter å styrke IFADs tilstedeværelse i felt på. Basert på denne analysen vil arbeidsgruppen legge frem en anbefaling for styret høsten 2003.

4 Nivået på påfyllingen

IFAD la frem fire alternative forslag til nivå på kapitalpåfyllingen. Det høyeste alternativet ville ha innebåret et 50 pst. høyere påfyllingsnivå enn ved femte kapitalpåfylling. IFAD tok utgangspunkt i Tusenårsmålene og konklusjonene fra Monterrey i sin argumentasjon for en vesentlig økning i påfyllingsnivået. Etter IFADs oppfatning burde institusjonen kunne spille en enda viktigere rolle i bestrebelsene for å nå Tusenårsmålene, gitt at hovedtyngden av verdens fattige finnes på landsbygda.

Under det femte offisielle forhandlingsmøtet i Roma i desember 2003, oppnådde man enighet om et påfyllingsnivå på 560 mill. dollar over tre år. Dette innebærer en 25 pst. økning fra forrige påfylling. Av dette vil 460 mill. dollar komme fra liste A-landene, mens de resterende 100 mill. dollar fordeles mellom listegruppe B og C.

De fleste land på liste A har mer eller mindre opprettholdt sine tidligere andeler av liste A-landenes samlede bidrag. Danmark reduserte imidlertid sin andel dramatisk. Også Japan, Frankrike og Storbritannia reduserte sine relative bidrag noe i forhold til IFAD V. USA økte imidlertid sitt bidrag til IFAD med 50 pst. i forhold til forrige påfylling. Videre er det flere land, blant annet Storbritannia og Belgia, som vil gi ekstraordinære bidrag til IFAD VI.

Medlemslandene tok under forhandlingene på seg å arbeide for at påfyllingsnivået på 560 mill. dollar oppnås. Det fremgår av vedlegg 1 at det foreløpig har kommet endelige løfter for 394,44 mill. dollar fra liste A landene og ca. 60 mill. dollar fra liste B og C. I tillegg er det gitt løfter om ekstraordinære bidrag på 25,64 mill. dollar fra liste A landene og 1 mill. dollar fra liste C. Det fremgår videre at det fortsatt er flere land som av ulike årsaker foreløpig ikke har vært i stand til å gi konkrete løfter om bidrag og at det er et udekket finansieringsgap i forhold til forhandlingsresultatet på ca. 78 mill. dollar.

5 Vurdering

Selv om IFAD er en liten aktør på den internasjonale utviklingsarenaen, er fondet et viktig bidrag i kampen mot fattigdom.

IFADs styrke ligger i fondets klare fattigdomsprofil og orienteringen mot grasrotnivået i samfunnet. IFADs tilnærming til fattigdomsreduksjon er at de fattige selv må settes i stand til å endre sin situasjon. Dette innebærer blant annet at IFAD arbeider for at de fattige mobiliseres til å delta i utviklingsprosessen, og får en stemme i politiske prosesser på landnivå.

IFAD synes å lykkes i sin virksomhet. Enkelte svakheter er imidlertid identifisert. Blant annet er det behov for å etablere bedre systemer og prosedyrer for å sikre at overordnet politikk og retningslinjer følges konsekvent i ulike deler av organisasjonen. IFADs ledelse tar åpenbart disse problemstillingene alvorlig og tiltak er allerede iverksatt for å effektivisere organisasjonen og gjøre virksomheten mer resultatorientert.

IFADs mandat samsvarer godt med sentrale mål i norsk utviklingspolitikk. Som det fremgår av Regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdom i sør mot 2015, må det satses på utvikling av landbruket dersom målene om fattigdomsbekjempelse skal nås. Gjennom sitt arbeid på mikro-nivå og sin eksklusive målretting mot de fattigste befolkningsgrupper på landsbygda, er IFAD komplementær til andre multilaterale finansorganisasjoner og kan være en viktig aktør ikke minst i land med svake institusjoner og svakt nasjonalt styre-sett. Samlet gjør dette institusjonen svært interessant som kanal for norske tilskudd.

6 Norges bidrag til IFAD VI

Nivået på den sjette kapitalpåfylling i IFAD er fastsatt til 560 mill. dollar. Det norske bidraget er beregnet til 25 208 000 dollar (194 691 467 kroner), mens vårt bidrag til femte kapitalpåfylling var på 18 350 000 dollar.

Det norske bidraget innebærer en årlig forpliktelse på 8,4 mill. dollar (omlag 64,9 mill. kroner) over en treårsperiode.

Norges andel utgjør 4,5 pst. av den totale påfyllingen. Norges andel av liste A-landenes bidrag utgjør 5,48 pst., omlag det samme som ved forrige påfylling.

Norges bidrag til IFAD går over programområde 03 Internasjonal bistand og vil bli dekket innenfor den til enhver tid gjeldende bistandsramme. Det vil i forbindelse med St.prp. nr. 1 (2003–2004) bli foreslått å sette av 64,9 mill. kroner over kap. 171, post 71, Innskudd i Det internasjonale fond for jordbruksutvikling, til deltagelse i kapitalpåfyllingen. Vedtaket vil dekke den første av tre årlige innbetalinger. De budsjettmessige konsekvensene for senere år vil på samme måte bli foreslått dekket innenfor angjeldende budsjettpost.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD).

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD), i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD)

I

Stortinget samtykker i at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD) med 194 691 467 kroner.

Vedlegg 1**Bidragene til den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD)**

Tabell 1.1

Land	Valuta	Ordinære bidrag Beløp	Beløp i USD	Ekstraord. bidrag Beløp i USD
Afghanistan	USD			
Albania	USD			
Algerie	USD	1 000 000	1 000 000	
Angola	USD	100 000	100 000	
Antigua og Barbuda	USD			
Argentina	USD			
Armenia	USD			
Australia	AUD			
Aserbajdsjan	USD			
Bangladesh	USD	600 000	600 000	
Barbados	USD			
Belgia	EUR	9 810 000	9 445 407	15 790 487
Belize	USD			
Benin	USD	100 000	100 000	
Bhutan	USD			
Bolivia	USD	300 000	300 000	
Bosnia-Hercegovina	USD			
Botswana	USD	100 000	100 000	
Brasil	USD	7 916 263	7 916 263	
Burkina Faso	USD	60 000	60 000	
Burundi	USD			
Canada	CAD	43 601 600	28 000 000	
Colombia	USD			
Chile	USD			
Cookøyene	USD			
Costa Rica	USD			
Cuba	USD			
Danmark	DKK	170 000 000	22 031 855	
Djibouti	USD			
Dominica	USD			
Den dominikanske republikk	USD			
Den sentralafrikanske republikk	USD			
DR Kongo	USD			
Ecuador	USD			
Egypt	USD	3 000 000	3 000 000	
Elfenbenskysten	USD			
El Salvador	USD			
Ekvatorial-Guinea	USD			
Eritrea	USD			
Etiopia	USD			

Om samtykke til at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD)

Land	Valuta	Ordinære bidrag Beløp	Beløp i USD	Ekstraord. bidrag Beløp i USD
Filippinene	USD			
Fiji	USD			
De forente arabiske emirater	USD			
Finland	EUR	4 600 000	4 429 039	
Frankrike	EUR	24 000 000	23 108 030	
Gabon	USD			
Gambia	USD			
Georgia	USD			
Ghana	USD			
Granada	USD			
Guatemala	USD	77 332	77 332	
Guinea	USD	57 750	57 750	
Guinea-Bissau	USD			
Guyana	USD			
Haiti	USD			
Hellas	EUR	623 160	600 000	
Honduras	USD	51 896	51 896	
India	USD	15 000 000	15 000 000	1 000 000
Indonesia	USD	5 000 000	5 000 000	
Iran	USD			
Irak	USD			
Irland	EUR	1 173 618	1 130 000	
Island	USD			
Israel	USD			
Italia	EUR	41 544 000	40 000 000	
Jamaica	USD			
Japan	JPY	3 656 010 000	30 000 000	
Jordan	USD			
Jugoslavia	USD			
Kambodsja	USD			
Kamerun	USD	300 000	300 000	
Kapp Verde	USD			
Kasakhstan	USD			
Kenya	USD	60 000	60 000	
Kina	USD	10 500 000	10 500 000	
Kirgisistan	USD			
Kongo	USD			
Komorene	USD			
Kroatia	USD			
Kuwait	USD			
Nord-Korea	EUR	30 000	28 885	
Sør-Korea	USD	2 500 000	2 500 000	
Kypros	USD			
Laos	USD			
Lesotho	USD			
Libanon	USD			
Liberia	USD			
Libya	USD			
Luxembourg	EUR	510 000	491 046	
Madagaskar	USD			
Malawi	USD			
Malaysia	USD			

Om samtykke til at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD)

Land	Valuta	Ordinære bidrag Beløp	Beløp i USD	Ekstraord. bidrag Beløp i USD
Maldivene	USD			
Mali	USD	11 020	11 020	
Malta	USD			
Mauritius	USD	20 000	20 000	
Mauritania	USD	30 000	30 000	
Makedonia	USD			
Marokko	USD			
Mexico	USD			
Moldova	USD			
Mongolia	USD			
Mosambik	USD			
Myanmar	USD			
Namibia	USD			
Nepal	USD			
Nederland	EUR	39 944 556	38 460 000	
New Zealand	NZD			
Nicaragua	USD			
Niger	USD			
Nigeria	USD			
Norge	NOK	194 691 467	25 208 000	
Oman	USD			
Pakistan	USD	2 000 000	2 000 000	
Panama	USD	33 200	33 200	
Papua Ny-Guinea	USD			
Paraguay	USD			
Peru	USD	200 000	200 000	
Portugal	EUR	778 950	750 000	
Qatar	USD	1 000 000	1 000 000	
Romania	USD	100 000	100 000	
Rwanda	USD			
Saint Christopher og Nevis	USD			
Saint Lucia	USD			
Saint Vincent og Grenadinene	USD			
Salomonøyene	USD			
Samoa	USD			
São Tomé og Príncipe	USD			
Saudi-Arabia	USD	10 000 000	10 000 000	
Senegal	USD			
Seychellene	USD			
Sierra Leone	USD			
Somalia	USD			
Spania	EUR	2 596 500	2 500 000	
Sri Lanka	USD	1 001 000	1 001 000	
Storbritannia	GBP	19 707 000	30 000 000	10 000 000
Sudan	USD			
Surinam	USD			
Sveits	CHF	21 323 400	14 000 000	
Sverige	SEK	296 706 440	31 100 000	
Swaziland	USD			
Syria	USD			
Sør-Afrika	USD			

Om samtykke til at Norge deltar i den sjette kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD)

Land	Valuta	Ordinære bidrag Beløp	Beløp i USD	Ekstraord. bidrag Beløp i USD
Tadsjikistan	USD			
Tanzania	USD			
Thailand	USD			
Togo	USD			
Tonga	USD			
Tsjad	USD			
Trinidad og Tobago	USD			
Tunisia	USD	600 000	600 000	
Tyrkia	USD	300 000	300 000	
Tyskland	EUR	41 544 000	40 000 000	
Uganda	USD			
Uruguay	USD			
USA	USD	45 000 000	45 000 000	
Venezuela	USD	5 600 000	5 600 000	
Vietnam	USD			
Yemen	USD			
Zambia	USD			
Zimbabwe	USD			
Østerrike	EUR	7 831 044	7 540 000	
Øst-Timor	USD			
Sub total			461 440 723	26 790 487
Ekstraordinære bidrag			26 790 487	
Udekket finansieringsgap			71 768 790	
Totalt			560 000 000	

Grafisk produksjon: GCS allkopi – Oslo. Juni 2003